

اجماع و اقسام آن

نویسنده:

دکتر سید نصراله محبوبی

سرشناسه	:	محبوبی، نصرالله، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	:	اجماع و اقسام آن / نویسنده نصرالله محبوبی.
مشخصات نشر	:	قم : رواق دانش، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	:	۲۶۰ ص.
شابک	:	۳۰۰۰۰ روال ۷-۲۲-۲۹-۶۹-۹۶۴-۹۷۸
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	اجماع (فقه)
موضوع	:	اجماع (اصول فقه)
رده بندی کنگره	:	BP۱۶۱/م۳ الف ۳ ۱۳۸۸
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۳۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۶۸۲۵۹۱

انتشارات رواق دانش

نام کتاب: اجماع و اقسام آن
 مؤلف: دکتر سید نصرالله محبوبی
 ناشر: انتشارات رواق دانش
 نوبت چاپ: اول / ۱۳۸۸
 قطع و صفحه: رقعی / ۲۵۶
 تیراژ: ۳۰۰۰ نسخه
 قیمت: ۳۰۰۰ تومان
 چاپ: قدس

مرکز پخش:

قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - طبقه آخر - پلاک ۱۷۴ انتشارات رواق دانش
 تلفن تماس: ۷۷۳۲۱۲۰ - ۰۲۵۱ / ۰۹۱۳۷۵۲۱۵۰۵
 شابک: ۷-۲۲-۲۹-۶۹-۹۶۴-۹۷۸

فهرست مطالب:

تعریف اجماع در لغت.....	۱۷
تعریف اجماع در اصطلاح.....	۱۸
اجماع از نظر اهل سنت.....	۱۸
تفاوت بارز اجماع و بناء عقلاء.....	۱۹
اما بناء عقلاء اصطلاحی:.....	۲۰
علت تعاریف مختلف عامه برای اجماع.....	۲۲
سر اتخاذ (اهل سنت) اجماع را به معنای مذکور.....	۲۴
اجتماع سقیفه بنا بر تاریخ طبری و ابن اثیر:.....	۲۵
در سقیفه چه گذشت.....	۲۷
عدم شباهت ادعای اجماع سقیفه با مفهوم شوری.....	۲۹
دلایلی بر رد تحقق اجماع.....	۲۹
اسامی تعدادی از بزرگان صحابه که بیعت نکردند.....	۳۲
واقع نشدن اجماع باتفاق فریقین.....	۳۳
احتجاج ابی بن کعب در مقابل ابوبکر.....	۳۵
ادله حجیت اجماع نزد اهل سنت.....	۳۶
اما ادله اهل سنت از قرآن کریم.....	۳۶
آیاتی که اهل سنت برای اعتبار اجماع به آن استناد کرده‌اند.....	۳۷
رد استدلال به آیات مذکور.....	۳۹
استدلال به سنت برای اثبات حجیت اجماع.....	۴۲
استدلال به سنت برای اثبات حجیت اجماع.....	۴۳

جواب به استدلالهای اهل سنت از طریق سنت.....	۴۳
جواب استدلال بر احادیث شامل مدح صحابه برای اثبات حجیت اجماع.....	۴۵
دلیل عقلی عامه بر حجیت اجماع.....	۴۸
آیا اجماع حجت است یا آنچه که اجماع از آن حکایت می‌کند.....	۴۹
اشاره به فضائل امیرمؤمنان علی علیه‌السلام.....	۵۰
لايجوز احد الصراط الا من كتب له على الجواز.....	۵۰
آیه ولایت:.....	۵۳
آیه مباهله.....	۵۳
آیه تطهیر.....	۵۴
حدیث متواتر غدیر.....	۵۴
اجماع نزد امامیه.....	۵۵
جملات علماء در تأیید تعریف مذکور.....	۵۶
نتیجه این مطالب.....	۵۸
راههای احراز رای معصوم علیه‌السلام بوسیله اجماع.....	۶۰
اجماع حسی.....	۶۱
وقوع این نوع اجماع.....	۶۱
بررسی اجماع حسی در کلام صاحب کفایه.....	۶۲
تعریف قاعده لطف (مقدمه بر اجماع لطفی).....	۶۳
۱- لطف محصل.....	۶۳
۲- لطف مقرب.....	۶۴
تقریر قاعده لطف و اجماع لطفی.....	۶۷

- کلام مرحوم تنکابنی در رابطه اجماع لطفی..... ۶۷
- اما دلیل عقلی:..... ۶۸
- دلیل عقلی شیخ در عده بر قاعده لطف (اجماع لطفی)..... ۶۸
- اما دلیل نقلی:..... ۶۹
- آیا مخالفت معلوم النسب یا مجهول النسب مضر است..... ۶۹
- بررسی و نقد اجماع لطفی..... ۷۱
- اما اشکال بر دلیل عقلی..... ۷۱
- اشکال بر دلیل نقلی قاعده لطف..... ۷۲
- نقل عبارت مرحوم شیخ الطائفه در کتاب عده لاصول بعنوان رفع اشکال..... ۷۳
- کلام دیگر از شیخ ره در کتاب عده الاصول..... ۷۴
- تقریر سومین طریق احرار از رأی معصوم علیه السلام طریقه حدس..... ۷۵
- توضیحی از مرحوم تنکابنی بر طریقه حدس..... ۷۷
- مثلاً حصول حدس سه امر ممکنست باشد شرح ذیل..... ۷۷
- تقسیم‌بندی شیخ انصاری برای اجماع حدسی..... ۷۹
- توضیح طریقه تقریر..... ۸۰
- اشاره به چند روایت زیبا مرتبط با این موضوع..... ۸۱
- تفاوت طریق قاعده لطف و طریق تقریر..... ۸۶
- بیان این برهان و طریق تقریر از کلام شیخ اسداله تستری..... ۸۷
- یکی از طرق احرار از رأی معصوم به طریق استماع مستقیم از معصوم صلوات اله
 علیه..... ۸۸
- ذکر مواردی از مصداقهای این وجه اجماع..... ۹۰

- نظر علامه محقق کاظمی درباره این وجه اجماع..... ۹۰
- تفاوت اجماع و شهرت..... ۹۲
- اقسام شهرت..... ۹۲
- اما جواب از این استدلال..... ۹۶
- قلت فان كان الخبران عنكما مشهورين قدر واهما الثقات عنكم؟..... ۹۷
- تفاوت‌های اصلی بین اجماع و شهرت فتوایی..... ۱۰۰
- توضیح زیبا از سید مصطفی خمینی رحمه‌اله علیه در این رابطه (در بیان این تفاوت)..... ۱۰۱
- کلامی از سید مرتضی (رحمه اله علیه) که آیا اجماع اهل مدینه حجت است یا نه..... ۱۰۲
- اشکالی به استعمال لفظ اجماع و مسامحه در آن و جواب آن..... ۱۰۴
- جواب از این اشکال..... ۱۰۵
- توضیح کلام شیخ رحمه الله علیه..... ۱۰۵
- آیا اجماع بعد اختلاف در مسئله حکم خلاف را زائل می‌کند..... ۱۰۶
- اقوال در این باره..... ۱۰۶
- یکی از وجوه اعتبار اجماع پرده برداشتن از دلیل معتبری نزد مجمعین..... ۱۰۷
- اشکال آیه الله سید مصطفی خمینی به این وجه حجیت اجماع..... ۱۱۰
- جواب خود ایشان باین اشکال..... ۱۱۰
- تفسیر کاشفیت اجماع بحساب احتمالات..... ۱۱۱
- خلاصه برهان سیر و تقسیم شیخ محمدرضا مظفر رحمته..... ۱۱۲
- مناقشه در این وجه اعتبار اجماع و جواب آن..... ۱۱۵

- اشکالی دیگر به این وجه اعتبار اجماع و جواب آن ۱۱۶
- جواب این شبهه از شهید صدر بر این قسم اجماع و جواب خود ایشان ۱۱۸
- شروط تحقق این قسم اجماع (در جملات شهید صدر) ۱۱۹
- اجماع بسیط و اجماع مرکب ۱۲۰
- اجماع تقسیم می‌شود به مرکب و بسیط ۱۲۰
- مصادق‌های برای اجماع مدرکی ۱۲۱
- می‌فرماید دلیل ما: ۱۲۵
- توقف مسأله اعتبار اجماع منقول به حجیت اجماع محصل ۱۲۹
- موضوع تحصیل صغری اجماع محصل ۱۲۹
- و علامه برای صدوق سیصد کتاب ذکر می‌کند ۱۳۰
- اجماع محصل و منقول: ۱۳۱
- ب: حجت نیست ۱۳۲
- عامل و مبناء اختلاف نظر در حجیت اجماع منقول ۱۳۲
- کلام محقق یزدی درباره دلالت اخبار فقط بر حجیت خبر واحد حسی ۱۳۳
- آیا ادله حجیت خبر واحد، تنها مفید حجیت خبر واحد حسی است ۱۳۵
- عدم دلالت آیات بر حجیت اجماع منقول ۱۳۶
- اول آیه نباء ۱۳۶
- کیفیت دلالت آیه نباء بر حجیت خبر واحد و عدم دلالت آن بر حجیت اجماع منقول ۱۳۶
- استدلال به آیه نباء ۱۳۶
- توضیح معنای آیه و استدلال به آن ۱۳۶

الف: استدلال به مفهوم شرط:	۱۳۷
ب- استدلال به مفهوم وصف:	۱۳۸
نحوه بیان شیخ انصاری در این رابطه:	۱۳۸
عدم دلالت آیات بر حجیت اجماع منقول	۱۳۹
تقریر استدلال بر حجیت اجماع منقول	۱۴۰
جواب شیخ انصاری رحمه الله به استدلال مزبور [مفهوم جملات ایشان]	۱۴۰
دلیل بر مدعا	۱۴۱
وجه وجود احتمال ندامت در خبر فاسق غیر از عالم	۱۴۲
کلام مرحوم محقق یزدی	۱۴۴
وجه داله بر اعتبار حس در خبر عادل	۱۴۴
وجه اول	۱۴۴
وجه دوم	۱۴۵
وجه سوم	۱۴۵
وجه چهارم	۱۴۷
یک اشکال به استدلال مذکور بر آیه نباء	۱۴۷
جواب شیخ رحمه اله علیه به اشکال	۱۴۹
استدلال بر اینکه اخبار دال بر حجیت خبر واحد حسی است	۱۴۹
عدم دلالت دلیل نباء عقلاء بر حجیت اجماع منقول	۱۵۱
کلام مرحوم سید محسن کاظمی در شرح وافی	۱۵۳
تقریر اول	۱۵۳
تقریر دوم	۱۵۴

- اعتراضی از جانب مرحوم کاظمی بر خودش ۱۵۴
- جواب مرحوم کاظمی باشکال مذکور ۱۵۵
- خلاصه جواب آیت‌الله سید محسن کاظمی در شرح وافیه ۱۵۷
- اعتراض دیگری به آیت‌الله سید محسن کاظمی ۱۵۷
- جواب مرحوم کاظمی به این اشکال و اعتراض ۱۵۸
- جواب شیخ به محقق کاظمی ۱۵۹
- شیخ رحمه می‌فرماید [حاصل فرموده ایشان اینست] ۱۵۹
- خلاصه نظر شیخ انصاری درباره اعتبار اجماع منقول ۱۶۰
- نظر مرحوم آخوند خراسانی درباره اجماع منقول ۱۶۲
- ذکر شبهه از ایشان و جواب آن ۱۶۳
- جواب شبهه ۱۶۳
- نظر و رأی صاحب معالم درباره حجیت اجماع منقول ۱۶۴
- نکته از شیخ مظفر رحمه اله علیه درباره حجیت اجماع منقول ۱۶۵
- اشکال صاحب معالم: به استعمال علماء از لفظ اجماع ۱۶۶
- خلاصه اشکال مرحوم صاحب معالم ۱۶۷
- و اما جواب از اشکال دوم: ۱۶۷
- و آن دو صورت عبارتند از: ۱۶۸
- بیان دیگر: جواب شیخ انصاری به صاحب معالم (مفهوم کلام ایشان) ۱۶۹
- توضیح مقصود مرحوم شیخ انصاری ۱۶۹
- خلاصه مطالب ذکر شده: ۱۷۰
- تعریف اصطلاحی اجماع: اتفاق نظر همه علماء در یک عصر ۱۷۰

- ۱- در مسائل اختلافی ۱۷۳
- ۲- در فروع نادر ۱۷۳
- سؤال: آیا در هیچ موردی خبر واحد حدسی حجت نیست ۱۷۴
- دلایل حجیت این نوع خبر واحد حسی ۱۷۴
- دومین دلیل: ۱۷۴
- چند اشکال و جواب آنها ۱۷۶
- جواب از اشکال اول ۱۷۷
- دومین اشکال و جواب آن ۱۷۷
- اشکالهایی به استدلال به آیه شریفه سؤال ۱۷۸
- ایراد اول: ۱۷۸
- و دلیل سوم روایات وارده در این باب می‌باشند ۱۸۰
- چهارمین دلیل: اجماع مسلمین ۱۸۱
- فرق اجماع و عدم خلاف ۱۸۲
- دلیل عمده ادعای دو اجماع مخالف (بررسی علت ادعای اجماع در مواردیکه واقعاً اجماع نیست) ۱۸۳
- کلام محقق در معتبر در این باره ۱۸۴
- دلیل عمده دیگر برای این مسئله ۱۸۵
- نمونه‌های از تحقق این نوع اجماع ۱۸۷
- مسئله آشکار شدن فسق شهود در قتل ۱۸۸
- مسئله عقق عبد بوسیله قرعه ۱۸۹
- طلاق دادن سه بار در یک مجلس و واقع شدن یک طلاق ۱۸۹

مسئله تضییق وقت بجا آوردن نماز و روزه قضا.....	۱۹۱
وجه اول.....	۱۹۲
وجه دوم.....	۱۹۲
وجه سوم.....	۱۹۳
مسئله زکات فطریه همسر ناشزه.....	۱۹۵
بررسی متواتر منقول.....	۱۹۶
متواتر منقول چیست؟.....	۱۹۶
اقسام متواتر منقول.....	۱۹۶
الف: متواتر منقول اجمالی:.....	۱۹۶
ب: متواتر منقول تفصیلی:.....	۱۹۶
کلام آیت الله سبحانی درباره عدد تواتر.....	۱۹۸
آثار فقهی و شرعی حجیت متواتر منقول:.....	۲۰۰
گفته شد برای قبول نقل خبر متواتر دو معنا می باشد.....	۲۰۱
توضیح آثار شرعی حجیت متواتر منقول در یک مثال.....	۲۰۲
مواردی که تنها مستند فتوی به آنها اجماع می باشد.....	۲۰۴
ترتیب غسل ترتیبی.....	۲۰۴
استیجار نماز برای میت.....	۲۰۵
معنای موالات در وضوء.....	۲۰۶
حرام نبودن لباس احرام بر خانمها.....	۲۰۶
قطع اوداج اربعه حیوان موقع ذبح.....	۲۰۷
جواز طلاق خانم باردار.....	۲۰۷

- ۲۰۷.....عدم قبول شهادت صبی
- ۲۰۷.....حر بودن فرزندی که یکی از ابوین او حر است
- ۲۰۸.....قبول نکردن اقرار صبی اگر چه ولی اجازه بدهد
- ۲۰۸.....استحباب کتابت دین
- ۲۰۸.....روانندی در کتاب دیون ذکر می کند در کلام خلووند سوره بقره آیه
- ۲۰۹.....عدم کفایت شاهد واحد برای اثبات حلول ماه
- ۲۰۹.....تعلق کشت بصاحب زمین در صوتی غصبی بودن کشت
- ۲۱۱.....مثالهای از میرزا قمی رحمه اله علیه و بررسی این مثالها
- ۲۱۳.....و در نتیجه بودن احوال و ارواث مالا یوکل لحمه تنها استنادش باجماع می باشد
- ۲۱۵.....مسئله مضاربه فقط در درهم و دنانیر جائز است
- ۲۱۶.....نتیجه گیری
- ۲۱۶.....کراهت گذاشتن آهن بر شکم میت
- ۲۱۸.....نتیجه گیری
- ۲۱۸.....استثناء به قتل با شمشیر بواسطه اجماع
- اگر قبل دخول شیء را بزنی بدهد (اگر مهر تعیین نشده باشد) همان مهر محسوب می شود
- ۲۲۱.....
- ۲۲۱.....حرام بودن و طی جاریه که (ملکها الاب او الابن اذا جمعا)
- ۲۲۲.....حکم ازدواج مرد مریض و مردن آن مریض قبل از دخول
- ۲۲۳.....معنا و تعریف عدالت
- ۲۲۴.....مسئله درباره وقف
- ۲۲۴.....غسل ارماسی در جنب و نجاست چاه

۲۲۵.....	مسئله فراموش کردن نجس بودن لباس و حکم به اعاده نماز
۲۲۶.....	وجوب غسل بر موطونه در دبر
۲۲۷.....	مسئله نجاست ابوال و ارواث مالا یوکل لحمه
۲۲۹.....	نتیجه گیری:
۲۳۰.....	بررسی نجاست آب قلیل
۲۳۴.....	مراد از صلوه وسطی در آیه شریفه
۲۳۵.....	مسئله نجاست آب مضاف در صورت ملاقات با نجاست
۲۳۹.....	نتیجه گیری:
۲۴۰.....	استحباب کتابت دین
۲۴۴.....	مسئله ترتیب در غسل
۲۴۵.....	اشاره و بررسی روایات این باب
۲۴۸.....	بررسی اجمالی بعضی از روایات در باب غسل میت
۲۵۰.....	بررسی مسئله ترتیب غسل
۲۵۱.....	و احتمال خیلی ضعیفی هم هست که حمل بر تقیه بکنیم
۲۵۳.....	منابع و مؤاخذ: